

EBÜZZİYA
TEVFİK

NÜMÛNE-İ EDEBİYYÂT-I OSMÂNİYYE

OSMANLI EDEBİYATI DÜZYAZI ANTOLOJİSİ

HAZIRLAYAN: FURKAN ÖZTÜRK

EBÜZZİYA TEVFİK

NÜMÛNE-İ EDEBİYYÂT-I OSMÂNİYYE

OSMANLI EDEBİYATI DÜZYAZI ANTOLOJİSİ

HAZIRLAYAN: FURKAN ÖZTÜRK

Ebüzziya Tefkik

NÜMÛNE-İ EDEBİYYÂT-I OSMÂNİYYE

OSMANLI EDEBİYATI DÜZYAZI ANTOLOJİSİ

Nümüne-i Edebiyyât-ı Osmâniyye

Osmanlı Edebiyatı Düzyazı Antolojisi

© DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI, 2015

DBY: 17

Edebiyat: 1

ISBN: 978-605-4635-12-2

Sertifika No: 18188

Ebüzziya Tevfik'in kapakta kullanılan fotoğrafı, *Nümüne-i Edebiyyât-ı Osmâniyye*'nin altıncı baskısından (1912) alınmış olup yazar söz konusu fotoğrafının altına şu notu düşmüştür: "Müellifin zamân-ı te'lifdeki tasvîri".

Birinci Baskı:

İstanbul, Ekim 2015

Yazar:

Ebüzziya Tevfik

Hazırlayan:

Furkan Öztürk

Yayın Yönetmeni:

İrfan Güngörür

Editör:

Eren Yağın

Sayfa Düzeni:

DBY Ajans

Kapak Tasarımı:

Sercan Arslan

Baskı/Cilt:

Şenyıldız Yay. Matbaacılık Ltd. Şti.

Gümüşsuyu Cad. Işık Sanayi Sitesi No: 19/102

Topkapı / İstanbul Tel: +90 212 483 47 91

Sertifika No: 11964

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Ebüzziya Tevfik, Nümüne-i Edebiyyât-ı Osmâniyye

Osmanlı Edebiyatı Düzyazı Antolojisi

Hazırlayan: Yrd. Doç. Dr. Furkan Öztürk

ISBN: 978-605-4635-12-2 Ebat: 15,0 x 21,0 cm 1048 s.

1- Edebiyat 2- Türk Edebiyatı 3- Düzyazı Antolojisi 4- Ebüzziya Tevfik

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI

Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4

Çağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul

Tel. - Faks: +90 212 526 98 06

www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

EDEBİYAT

Ebüzziya Tevfik

NÜMÜNE-İ EDEBİYYÂT-I OSMÂNİYYE

OSMANLI EDEBİYATI DÜZYAZI ANTOLOJİSİ

Hazırlayan
Furkan Öztürk

FURKAN ÖZTÜRK (1975). Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Yüksek lisansını aynı üniversitede yaptı. Celal Bayar Üniversitesi ve DTCE (Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi)'de araştırma görevlisi olarak çalıştı. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı'nda *Bâkî Divânı Sözlüğü (Bağlamalı Dizin ve İşlevsel Sözlük)* konulu teziyle doktorasını tamamladı. *Bâkî, Divân* adlı kitabının yanı sıra pek çok makalesi yayımlanan Furkan Öztürk Akdeniz Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak çalışıyor.

İçindekiler

Sunuş / VII

Açıklamalar / XVII

Çeviriyazı Alfabeti / XXI

Nümûne-i Edebiyyât-ı Osmâniyye 1-500

(Tıpkıbasım ve Çeviriyazı)

Kaynakça / XXIII

Dizin / 501

Sunuş

Yazar, gazeteci, matbaacı, mütercim, editör, kûfi hattat ve siyaset adamı olarak tanınan; almanak, resimli sözlük, kadın dergisi, salname, antoloji, renkli kitap ve kartpostal alanlarında pek çok ilklere adını yazdıran Ebüzziya Tevfik (1849-1913)¹, Türk edebiyatı ve yayıncılık tarihinde

¹ Ebüzziya hakkında yetkin ve titiz bir çalışma için bzk. Âlim Gür, *Ebüzziya Tevfik (Hayatı; Dil, Edebiyat, Basın, Yayın ve Matbaacılığa Katkıları)*, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara 1998. Ayrıca seçilmiş bir bibliyografya için bzk. Fevziye Abdullah Tansel, "Abu'l-Diyâ", *Encyclopedie de L'Islam*, c. II, Paris 1965, s. 699-700; Ahmet Sevinç, "Ebüzziya Tevfik", *Türk Ansiklopedisi*, c. XIV, Ankara 1966, s. 295-296; Reşat Ekrem Koçu, "Ebüzziya Mehmet Tevfik Bey", *İstanbul Ansiklopedisi*, c. 10, İstanbul 1969, s. 4875-81; Behçet Necatigil, "Ebüzziya Tevfik", *Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü*, (22. bsk. / 1. bsk. 1970), Varlık Yay., İstanbul 2004, s. 152-153; Ziyad Ebüzziya, "Ebüzziya Mehmet Tevfik", *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, c. 2, Dergâh Yay., İstanbul 1977, s. 418-420; Fevziye Abdullah Tansel, "Ebüzziya Tevfik", *İslam Ansiklopedisi*, c. 4, İstanbul 1977, s. 100-103; İsmail Parlatur, "Ebüzziya Mehmet Tevfik", *Büyük Türk Klasikleri (Tarih-Antoloji-Ansiklopedi)*, c. 9, İstanbul 1989, s. 99-105; Mustafa Canelli, *Tanzimat Aydınlarından Renkli Bir Sima, Ebüzziya Tevfik Bey*, Kariyer Matbaacılık, Ankara 1994; Ziyad Ebüzziya,

oldukça özgün ve etkin bir yere sahiptir. İmparatorluğun son döneminde Osmanlılık ve yurtseverlik siyasal kimliklerini benimseyen birtakım genç Türkler diğer bir ifadeyle Yeni Osmanlılar'a (Mustafa Fâzıl Paşa, Mehmed Bey, Namık Kemal Bey, Âyetullah Bey, Reşad Bey, Âgah Efendi, Ziya Paşa, Ali Suavi) ilişkin yazdığı *Yeni Osmanlılar Tarihi*, Şerif Mardin'in deyişiyle "otobiyografik bir hikâye" olarak nitelendirilmesine karşın canlı tanıklık ve gözlemlerinden dolayı bugün için bile oldukça önem taşıyan bir eserdir. Ebüzziya, sözü edilen bu kitabında kimilerine göre dört başı mamur olmasa da imparatorluğun ilk gizli siyasi örgütü kabul edilen Yeni Osmanlılar'ın (İttifak-ı Hamiyet) edebiyat tarihlerinde yazılmayan cephelerini, ruh ve sanat dünyalarını, entelektüel alt yapıları ve donanımlarını, politik eğilimlerini diğer bir deyişle sözü edilen cemiyetin karakterini (Tanpınar'a göre "yazıldığı devrin en mahrem yanlarını yakalayan portresi"ni) cemiyetin çalışkan ve ateşli bir üyesi olarak büyük bir incelik ve titizlikle okuyucuya sunmuştur.¹

'Ebüzziya' adı [oğulları Ziya (1870-1894), Talha (1881-1921), Velid (1884-1945) ve torunu Ziyad (1991-1994) ile birlikte] Türk basın tarihinde yaklaşık yüz yirmi yıllık bir

"Ebüzziya Mehmet Tevfik", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, c. 10, İstanbul 1994, s. 374-378; "Ebüzziya Tevfik", *Tanzimatın Bugüne Edebiyatçıları Ansiklopedisi*, c. 1, YKY, 3. bsk., İstanbul 2010, s. 359-361; Abdullah Uçman, "Ebüzziya Tevfik", *Yaşamları ve Yapılarıyla Osmanlılar Ansiklopedisi*, c. 1, YKY, İstanbul 2008, s. 390-391.

¹ Ebüzziya Tevfik, *Yeni Osmanlılar Tarihi*, haz. Ziyad Ebüzziya, 3. c., İstanbul 1973-74; Ebüzziya Tevfik, *Yeni Osmanlılar (İmparatorluğun Son Dönemindeki Genç Türkler)*, haz. Şemsettin Kutlu, Pegasus Yay., İstanbul 2006.

geçmişe sahiptir. Ebüzziya Mehmet Tevfik Bey'in Yeni Osmanlılar arasında başlayan gazetecilik, yazarlık ve yayımcılık hayatı üç oğlu ve torunu aracılığıyla sürmüştür.¹ *Rûznâme-i Ceride-i Havâdis*'e yazı göndererek gazeteciliğe başladığında on yedi yaşlarındadır. Bununla beraber 1872'de yani sekiz yıl sonra *Tasvîr-i Efkâr* gazetesinin sahibi olmuştur.² Bir yıl sonra Ahmet Mithat Efendi ile Rodos'a sürgüne gittiklerinde İstanbul'a yardımcısı Şemsettin Sami Bey'e gönderdiği yazılarını 'Ebüzziya' müstear adıyla yayımlamış ve sonra bu adı kullanacağını kamuoyuna duyurmuştur.³

Devrin yazarlarının önemli bir yayın aracı olan *Mecmûa-i Ebüzziya*'yı 1880'de yayımlamaya başlayan Ebüzziya, aynı zamanda, Almanya'dan getirdiği makinelerle kurduğu matbaasında kitaplar yayımlamayı da sürdürmüştür. Hatta yayıma hazırladığımız *Nümûne-i Edebiyyât-ı Osmâniyye*'nin

¹ Rodos'a sürgüne gönderilene kadar 'Mehmed Tevfik' imzasını kullanan yazar, bir sürgünün kendi adıyla yazı yazması yasak olması nedeniyle ömrünün sonuna kadar büyük oğlu Ziya'ya izafeten 'Ebüzziya' adını kullanmıştır. 31 Mayıs 1876'da ilan edilen aflu İstanbul'a döndükten sonra gazetelere verdiği ilanlarda bu müstear adı isim olarak kullanacağını açıklamıştır. Bu isim sonra ailesinin soyadı olmuştur.

² *Tasvîr-i Efkâr* matbaası Şinasi'nin ölümü üzerine satılığa çıkarılmış, o günlerde bir gazete yayımlatmayı düşünen Mustafa Fâzıl Paşa bu matbaayı alarak Yeni Osmanlılar Cemiyeti kurucularına hediye etmiştir. Namık Kemal ve Menapirzade Nuri ve Kayazade Reşat Beylerin haklarından feragat etmeleri üzerine Ebüzziya matbaasının sahibi olmuştur.

³ Bu konuda ve 'Ebüzziya' adının kaynağı hakkında farklı ve özgün bir yorum için bkz. Erol Özbilgen, "Ebüzziya Efsanesi", *Dağdağda Bir Çelebi, Ziyad Ebüzziya Kitabı*, haz. Ö. Faruk Şerifoğlu, Timaş Yay., İstanbul 1998, s. 101-104; Orhan Koloğlu, "Ebüzziya Ailesinin Son Temsilcisi", *Dağdağda Bir Çelebi, Ziyad Ebüzziya Kitabı*, haz. Ö. Faruk Şerifoğlu, Timaş Yay., İstanbul 1998, s. 167-170.

*garâbetle eskimiş ba'zı şîvelerinden kat'ı nazar yalnız hüsn-i beyân için nesirde Veyî ve nazımda Nefî en güzel nümûne olur.*¹

Nümûne-i Edebiyyât-ı Osmâniyye yayımlandığı zaman Batı'nın Türkoloji dünyasında da ilgiyle karşılanmış ve değerlendirilmiştir. Fransız Türkolog Clement Huart, yazdığı makale ile eseri tanıtmış, sözü edilen Osmanlı edebiyatı antolojisinin oldukça başarılı bir derleme ve edebiyat tarihi olduğuna değinmiştir. Öte yandan *Nümûne-i Edebiyyât-ı Osmâniyye*, Paris Ecole Speciale des Langues Orientales Vivantes (Doğu Dilleri Okulları) ikinci sınıf öğrencilerinin programına alınıp ders kitabı olarak okutulmuştur.²

Nümûne-i Edebiyyât-ı Osmâniyye'nin tıpkıbasım ve çeviriyazısını sunduğumuz dördüncü baskısında sırasıyla Sinan Paşa, Fuzulî, Koçi Bey, Naîmâ, Nedim, Kânî, Hakkı Paşa, Koca Sekbanbaşı, Mütercim Âsım, Âkif Paşa, Reşid Paşa, Fuad Paşa, Edhem Pertev Paşa, Şinasi, Ziya Paşa, Sadullah Paşa ve Namık Kemal'in yazı seçkileri vardır. Sözü edilegelelen bu Osmanlı edebiyatı düzyazı antolojisinde on yedi seçkin nâsirin seksen beş yazısı yer almaktadır. Ebüzziya'nın

¹ Söz konusu yazıda ele alınan diğer dört öneri sırasıyla şunlardır: Osmanlı Türkçesi kaidelerinin yeniden düzenlenip eksikliklerin giderilmesi, Türkçe'ye özgü muntazam ve mükemmel bir sözlük hazırlanması, galat-ı meşhur denilen yaygın kullanımların lugat-ı asfî denilen asıl biçimlere tercihi, Türkçe'ye özel bir belagat kitabının hazırlanıp okutulması. Geniş bilgi için bkz. Namık Kemal, "Edebiyat Hakkında Bazı Mülâhazât", *Makalat-ı Siyasiye ve Edebiye*, haz. Erdoğan Kul, Birleşik Yay., Ankara 2014, s. 108-118; Namık Kemal, "Lisân-ı Osmanî'nin Edebiyatı Hakkında Bazı Mülâhazâtı Şâmildir", *Osmanlı Divan Şiiri Üzerine Metinler*, haz. Mehmet Kalpaklı, YKY, İstanbul 1999, s. 19-24.

² M. Clement Huart, "Nümûne-i Edebiyyât (Modele de Litterature Turque)", *Journal Asiatique*, Septieme Serie, Tome XVIII, Paris 1881, s. 267-279.

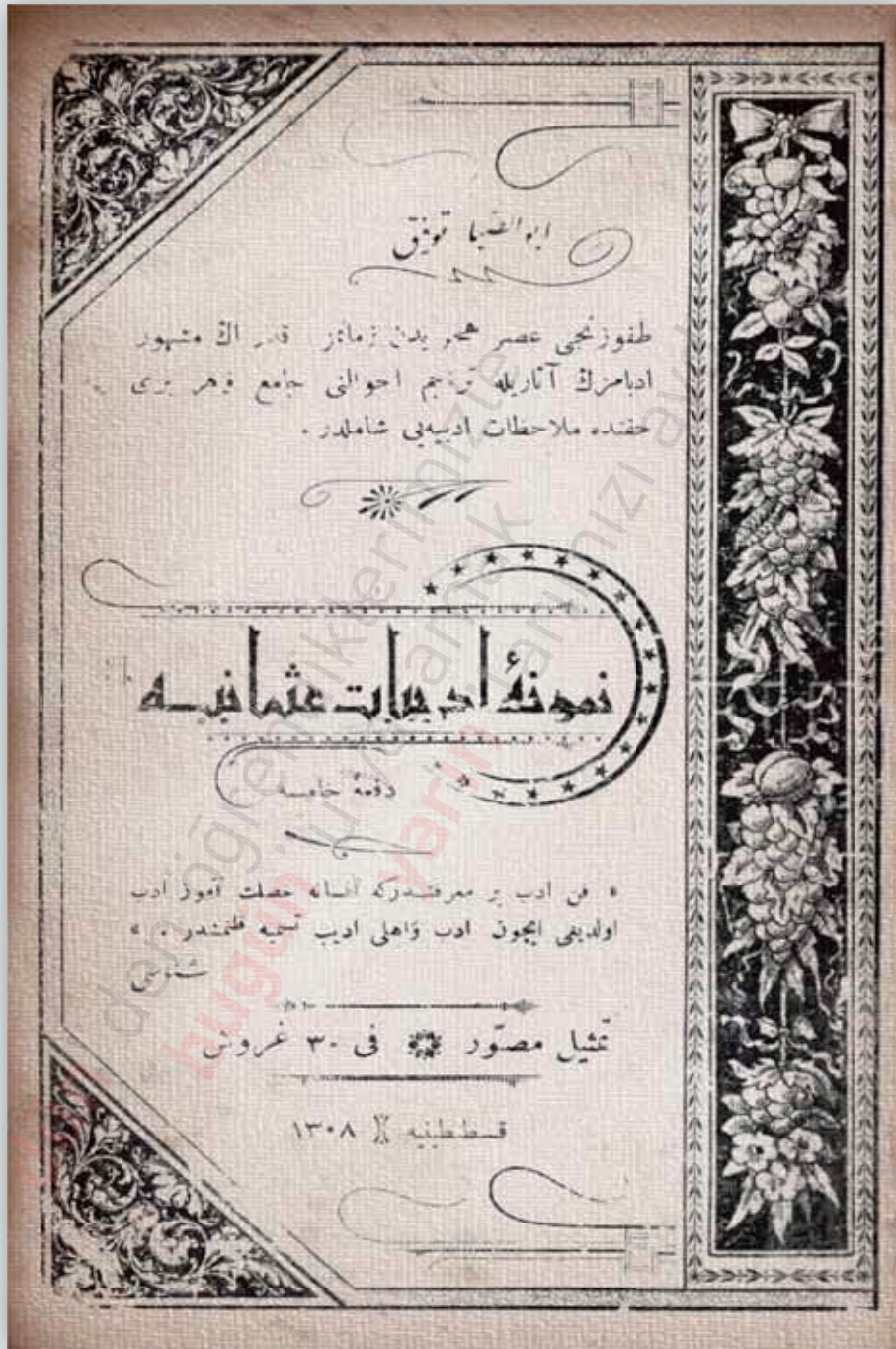
yaptığı bu derleme ve seçki pek çok yönüyle tartışmaya açık olmasına karşın yazar kitabın "Ashâb-ı Mütâleaya" bölümünde (s. 3-6) bunun nedenlerine ilişkin ayrıntılı açıklamalarda bulunmaktadır.

✽

Emsalsiz nezaketi, titizliği, yapıcı eleştirileri ve tarihsel metinlerdeki engin bilgisiyle doktora yıllarımdaki Osmanlı Türkçesi hocam merhum Prof. Dr. İsmail Ünver'e minnettarlığımı belirtirken aziz hatırasını saygıyla anıyorum. Prof. Dr. Âlim Gür'ün mükemmel Ebüzziya monografisinden çalışmamın ilk aşamalarında oldukça yararlandığımı bilhassa belirtmem gerekiyor. Bu vesileyle hocamıza şükranlarımı arz ederken sıhhat ve esenlik içinde bir ömür niyaz ediyorum. Öte yandan gösterdiği incelik ve titizlik için DBY Yayınları yöneticisi İrfan Güngörür'e teşekkürlerimi sunuyorum. Teklifsiz dostlukları, destek ve yardımları için değerli meslektaşlarım Dr. Abdülkadir Dağlar ve Dr. Ramazan Bardakçı'ya ayrı ayrı teşekkür etmek istiyorum. Ebüzziya Tevfik'in daha önce yayımlanmamış *Nümûne-i Edebiyyât-ı Osmâniyye*'sinin çeviriyazısını okuyucuya sunarken hatadan kurtulmak insanlıktan çıkmak olacağından yanlışlarım için mazur görülmeyi diliyorum.

Furkan Öztürk
Antalya, 2015

Ebüzziyâ Tevfik

Dokuzuncu asr-ı hicrîden zamânımıza kadar en meşhûr üdebâmızın âsârıyla terâcim-i ahvâlini câmi' ve her biri hakkında mülâhazât-ı edebiyeyi şâmildir.

NÜMÛNE-İ EDEBİYYÂTI-OSMÂNİYYE

Def'a-i Hâmise

“Fenn-i edeb bir ma'rifetdir, ki insâna haslet-âmûz-ı edeb olduğu için edeb ve ehl-i edib tesmiye kılınmıştır.”

Şinâsî

Temsil-i Musavver * fi 30 guruş

Konstantiniyye X 1308

فهرس نمونه ادبیات

صحیفه	صحیفه
۳۹ ندیم .	۳ مقدمه جامع الحروف .
۵۰ عبدالرحمنك فراری .	۷ سنان پاشا .
۴۳ کافی .	۸ الهیات .
۴۹ یکن محمد پاشایه مکتوبی .	۱۰ خطابیات .
۵۱ بر مکتوبنك بعض فقرات لطیفه سی .	۱۱ گفتگوی متصوفانه .
۵۴ دیگر مکتوبندن مستخرج فقره .	۱۴ حکمیات .
۵۶ هر نامه	۱۷ انفعالات .
۵۷ ناشه دائر اصطلاحاتی حاوی بر مکتوبی .	۱۸ عشق .
۶۲ حقی پاشا .	۲۰ فضولی .
۶۳ بر مکتوبی .	۲۲ شکایتنامه .
۶۴ قوجه سکیان باشی .	۳۰ قوچی بك .
۶۴ خلاصه الكلام .	۳۱ سلاطین ماضیه زمانلرنده احوال عمومیه .
۸۹ مترجم عاصم .	۳۶ نعیم .
۹۳ بر لایحه تاریخیه .	۳۷ ابشیر پاشانك مخصوصاته دائر بر فقره .

Fihris-i Nümûne-i Edebiyyât

Sahife	Sahife
3. Mukaddeme-i Câmiu'l-Hurûf	39. Nedim
7. Sinân Pâşâ	40. Abdurrahmân'ın Firânı
8. İlâhiyyât	43. Kânî
10. Hitâbiyyat	49. Yegen Mehmed Pâşâ'ya Mektûbu
11. Güft-gûy-ı Mutasavvifâne	51. Bir Mektûbunun Ba'zı Fıkarât-ı Latîfesi
14. Hikemiyyât	54. Diğer Mektûbundan Müstahrec Fıkra
17. İnfîâlât	56. Hirre-nâme
18. Aşk	57. Başa Dâir Istılâhâtı Havî Bir Mektûbu
20. Fuzûlî	62. Hakkî Pâşâ
22. Şikâyet-nâme	63. Bir Mektûbu
30. Koçi Beg	64. Koca Sekbânbaşı
31. Selâtîn-i Mâziye Zamânlarında Ahvâl-i Umûmiyye	64. Hulâsatü'l-keîâm
36. Naîmâ	89. Mütercim Âsım
37. İbşîr Pâşâ'nın Mahsûsâtına Dâir Bir Fıkra	93. Bir Lâyiha-i Târihiyye

صحیفة	صحیفة
۱۸۵ ادھم پرتو پاشا .	۹۸ حسیجال .
۱۸۹ اطلاق الافکار .	۹۹ بر مقاله مزنیفانہ .
۱۹۴ عوعوه .	۱۰۱ عقل .
۲۰۹ بر مکتوب شرحی .	۱۰۳ اصطفین .
۲۱۴ شناسی .	۱۰۴ فصاحت .
۲۲۰ سٹہ .	۱۰۴ بلاغت .
۲۲۳ اتفاق محتاجین .	۱۰۵ شاہدارو .
۲۲۵ تذکرۃ الشعراء .	۱۰۷ عاکف پاشا .
۲۲۷ استانبول سوقاقلریک تنویر و تطہیری .	۱۱۱ منقبۃ ہزل آمیز .
۲۳۴ جریدۃ عسکریہ .	۱۱۳ بر تذکرہ مسودہ سی .
۲۳۶ والدہ سنہ مکتوبی .	۱۲۲ تصویر افعال .
۲۳۸ ملاحظۃ مخصوصہ .	۱۳۰ استطراد .
۲۴۱ زیور افندی بہ تبریک نامہ سی .	۱۳۱ تکبیت .
۲۴۴ ضیا پاشا .	۱۳۸ شیخ مشتاقہ جواب نامہ .
۲۵۲ خاطرہ .	۱۴۵ رشید پاشا .
۲۶۰ اختلاف امتی رحمتہ .	۱۵۲ لایحہ .
۲۶۳ حقوق و محاکم .	۱۶۴ مابین باش کتابتہ بر تذکرہ سی .
۲۶۸ اندلس تاریخندن برفاچ سطر .	۱۶۶ نطق سرتب .
۲۷۰ دفتر اعمالندن .	۱۷۱ فواد پاشا .
۲۷۵ شعر و انشا .	۱۷۵ سوربہ مکتوبی .
۲۸۲ طرز نحر بر منہ دائر ملاحظہ .	۱۸۲ شناسی بہ تذکرہ سی .
	۱۸۳ غزتہ کناریشہ یازدیغی بر ملاحظہ .

Sahife

98. Hasbihâl
99. Bir Makâle-i Müzeyyifâne
101. Akl
103. İstifâlîn
104. Fesâhat Belâgât
105. Şâh-dârû
107. Âkif Pâşâ
111. Menkabe-i Hezl-âmîz
113. Bir Tezkere Müsveddesi
122. Tasvîr-i Ef'âl
130. İstitrâd
131. Tebkît
138. Şeyh Müştâk'a Cevâb-nâme
145. Reşid Pâşâ
152. Lâyiha
165. Mabeyn Baş Kitâbetine Bir Tezkiresi
166. Nutk-ı Müretteb
171. Fuâd Pâşâ
175. Suriye Mektûbu
182. Şinâsî'ye Tezkiresi
183. Gazete Kenârına Yazdığı Bir Mülâhaza

Sahife

185. Edhem Pertev Pâşâ
189. İtlâkü'l-Efkâr
194. Av'ave
209. Bir Mektûb Şerhi
214. Şinâsî
220. Seele
223. İnfâk-ı Muhtâcîn
225. Tezkiretü's-Şuarâ
227. İstanbul Sokaklarının Tenvîr ü Tathîri
234. Cerîde-i Askeriyye
236. Vâlidesine Mektûbu
238. Mülâhaza-i Mahsûsa
241. Ziver Efendi'ye Tebrîk-nâmesi
244. Ziyâ Pâşâ
252. Hâtıra
260. İhtilâf-ı Ümmet-i Rahmet
263. Hukûk u Mehâkim
268. Endülüs Târîhi'nden Birkaç Satır
270. Defter-i Â'mâl'inden
275. Şi'r ü İnşâ
282. Tarz-ı Tahrîrimize Dâir Mülâhaza

صوفیه	صوفیه
۲۷۲ جلال .	۲۸۶ سعدالله پاشا .
۲۸۳ محبت .	۲۸۷ شارلوتنبورغ سرای .
۲۹۷ حیثیت .	۲۹۱ یارس اکیپوزیسیون .
۴۰۷ بر مقدمه .	۲۹۵ بر این مکتوبی .
۴۱۷ محاکمه تاریخیه .	۲۹۷ تعزینامه .
۴۳۰ مکتوب - جامع الحروفه .	۲۹۹ کمال .
۴۳۲ کذا .	۳۰۲ سمی .
۴۳۵ مکتوب. عبدحق حامدبگه .	۳۰۹ وطن .
۴۴۸ میدیالی مکتوبی .	۳۱۳ نفوس .
۴۵۴ دیگر .	۳۱۵ لوندره .
۴۵۸ بر ملاحظه ادبیه .	۳۳۱ گلیبولی .
۴۶۲ انشآت عمومیه .	۳۳۶ تامله .
۴۷۰ مقدمه جزمیدن .	۳۴۲ گورمنک .
۴۷۸ مباحث ادبیه دائر حامدبگه .	۳۴۷ مدنیت .
مکتوب .	۳۵۴ حقوق .
۴۸۳ سلسله به دائر جمع الحروفه .	۳۵۸ حقوق عمومیه .
مکتوب .	۳۶۱ معارف .
۴۸۸ مباحث ادبیه به اوزر بنه جامع .	
الحروفه دیگر بر مکتوب .	

Sahife

286. Sa'dullâh Pâşâ
287. Şarlotanburg Sarâyı
291. Paris Ekspöziyonu
295. Berlin Mektûbu
297. Taziyet-nâme
299. Kemâl
302. Sa'y
309. Vatan
313. Nüfûs
315. Londra
331. Gelibolu
336. Âile
342. Görenek
347. Medeniyyet
354. Hukûk
358. Hukûk-ı Umûmiyye
361. Maârif

Sahife

372. Celâl
383. Mahabbet
397. Haysiyyet
407. Bir Mukaddeme
417. Muhâkeme-i Târîhiyye
430. Mektûb-Câmiu'l-Hurûfa
432. Kazâ
435. Mektûb-Abdülhak Hâmid Beg'e
448. Midilli Mektûbu
454. Diğer
458. Bir Mülâhaza-i Edebiyye
462. İnşâât-ı Umûmiyye
470. Mukaddeme-i Cezmî'den
478. Mebâhis-i Edebiyyeye Dâir Hâmid Beg'e Mektûb
483. Silistre'ye Dâir Câmiu'l-Hurûfa Mektûb
488. Mebâhis-i Edebiyye Üzerine Câmiu'l-Hurûfa Diğer Bir Mektûb

ابوالضيا توفيق

نمونه ادبيات عثمانیه

طقوزنجی عصر هجریدن زمانغزه قدر الك مشهور
ادبامزك آثارینی جامع وهربری حقنده
ملاحظات ادبییهی شاملدر .

(قسم اول : نثر)

و فن ادب یرمعرفتدرکه انسانه خصلت
آموز ادب اولدیغیچون ادب، واهلی ادیب
تسمیه قلدشدر . [شناسی]

تمثيل رابع

نمونه ادبیات ایلك دفعه ۱۲۹۶ و دفعه ثانیه و ناکنده بعض تلاوات ایله
۱۳۰۲ و ۱۳۰۶ سنه لرنده طبع ایدلمش ایدی . بوکوره ایسه اولکیرلرندن ده
مصحح و مصور اوله رق تمثيل ایدلمشدر .

قسطینیه

۱۳۰۸

مطبعة ابوالضیا

Ebüzziyâ Tevfik

NÜMÛNE-İ EDEBİYYÂT-I OSMÂNİYYE

Dokuzuncu asr-ı hicrîden zamânımıza kadar en meşhûr üdebâmızın âsârını câmi' ve her biri hakkında mülâhazât-ı edebîyyeyi şâmilidir.

(Kısm-ı Evvel: Nesr)

“Fenn-i edeb bir ma'rifetdir, ki insâna haslet âmûz-ı edeb olduğu için edeb ve ehl-i edib tesmiye kılınmıştır.” (Şinâsî)

Temsîl-i Râbi'

Nümûne-i Edebiyyât ilk def'a 1292 ve def'a-i sâniye ve sâlisede ba'zı ilâvât ile 1252 ve 1253 senelerinde tab' edilmiş idi. Bu kere ise evvelkilerinden daha musahhah ve musavver olarak temsîl edilmiştir.

Konstantiniyye

1308

Matbaa-i Ebüzziyâ

اصحاب مطالعه

حسن افاده برنجی درجه ده گوزل دوشمنگله وایکنجی
درجه ده گوزل دوشنوبده، گوزل یازانلرک آثارینی نمونه
طوتقله میسر اولور .

گوزل دوشمنک ، بر درجه یه قدر تحصیله وهرشیدن زیاده
استعداده محتاجدر . بک قبا ذهنلی آدملر بیلیرز ، که تحصیله
اولان اقدامی سایه سنده بک معقول شیلر یازار ؛ هیچ یازی بیلمز
ادیبلر ایشیدیرز، که میسدانه کتیردکلری اثرلرک بر مصراعی
ویا بر عباره سی دنیا نلک الک بیوک عالمترینی ، حکیملرینی حیرتده
براقیر !

جاهل اولور که گوزل دوشنور ؛ گوزل یازار ؛ گوزل
یازمه نلک یوللرینی ایجاد ایدر . آنک استعدادینه برده معرفت
منضم اولورسه آثارینه بر قاق قات رونق ویرمسی امور
طبیعیه دندر .

عالم اولور، که استعدادی گوزل دوشمنگله ، گوزل یازمغه

Ashâb-ı Mütâleaya

Hüsni ifâde birinci derecede güzel düşünmekle ve ikinci derecede güzel düşünüp de, güzel yazarların âsârını nümûne tutmakla müyesser olur.

Güzel düşünmek bir dereceye kadar tahsile ve her şeyden ziyâde isti'dâda muhtâcdır. Pek kaba zihnlî âdemler biliriz, hiç yazı bilmez edîbler işidiriz, ki meydâna getirdikleri eserlerin bir mısra'ı veyâ bir ibâresi dünyânın en büyük âlimlerini, hakîmlerini hayretde bırakır.

Câhil olur ki güzel düşünür; güzel yazar; güzel yazmanın yollarını icâd eder. Onun isti'dâdına bir de ma'rifet munzamm olursa âsârına birkaç kat revnak vermesi ümûr-ı tabîyyedendir.

Âlim olur, ki isti'dâdı güzel düşünmeğe, güzel yazmaga

وہاہ گوزل یازمہنک یولنی ایجادہ کافی دگلدز ، تحصیل قوتیہ
گوزل دوشنہ بیلیز ، گوزل یازہ بیلیز ، وبلکہ گوزل یازمق
ایچون طریقلردہ ایجاد ایدز .

عصر مزده بولنان ادبا ، بومقدّماتی قبول ایستدکلر نندیز . کہ
استعداد فطری یہ تحیرلہ برابر دائما طبیعتی ، حسن تصور و حسن
افادہ وبلکہ اقتدار ایجادہ سوق ایدہ جک اسباب ایله اوغرا شیرلر .
یوقاریده ایما ایتمش ایدک ، کہ اوسبیلر خلقہ قاعدہ و مثال
گوسترمکدن عبارتدز .

ادبیاتده بر خاصہ گورلمش : قاعدہ او قدر فائدہ ویرمیوز!
مثلا الذبیوک بر علم ریاضی ، الذ کوچک بر صرف قدر فائض مرکب
حسابندہ سرعت و مهارت گوستردمدیکی کچی ، الذ بیوک بر معانی
خواجہسی ، الذ کوچک بر غزتہ محرری قدر « کاتب » اولہ میوز!
هیچ شبہہ یوقدر ، کہ بر غزتہ محرری ادیب اولمق ایچون
اقتضا ایدن اسبابہ ، بر معانی خواجہسی قدر مالک اولہماز .
بوگما ایسہ هیچ شبہہ یوقدر ، کہ دنیاہ نہ قدر معانی خواجہسی
وارسہ ادیب اولمق استعدادندن محروم ونہ قدر غزتہ محرری
وارسہ ادبیاتجہ تحصیل احتیاجندن وارستہ ومع مافیہ اصحاب
تحصیلک فوقندہ بولنغہ مقتدر دگلدز .

بومطالعاتہ مبنی تشریح علل قواعدینی اربابنہ بر اقعزق .
بالکثر ملتزک ادبیاتنہ خدمت ایچون امثالی حاوی بر مجاہد ترینی
هردرلو تشبثاتک الذ مهمی عد ایلدم .

ve hele güzel yazmanın yolunu îcâda kâfi degildir; tahsîl kuvvetiyle güzel düşünebilir; güzel yazabilir; ve belki güzel yazmak için tarîkler de îcâd eder.

Asrımızda bulunan üdebâ, bu mukaddemâtı kabûl etdiklerinden, ki isti'dâd-ı fıtrîye tehayyürle berâber dâimâ tabîatı, hüsn-i tasavvur ve hüsn-i ifâde ve belki iktidâr-ı îcâda sevk edecek esbâb ile uğraşrlar. Yukarıda îmâ etmiş idik, ki o sebebler halka kâide vü misâl göstermekden ibârettdir.

Edebiyyâtta bir hâssa görülmüş, kâide o kadar fâide vermiyor! Meselâ en büyük bir âlim-i riyâzî, en küçük bir sarrâf kadar fâiz-i mürekkeb hisâbında sūr'at ü mahâret göstermediği gibi, en büyük bir meânî hâcesi, en küçük bir gazete muharriri kadar "kâtib" olamıyor!

Hîç şübhe yokdur, ki bir gazete muharriri edîb olmak için iktizâ eden esbâba, bir meânî hâcesi kadar mâlik olamaz. Buna ise hîç şübhe yokdur, ki dünyâda ne kadar meânî hâcesi varsa edîb olmak isti'dâdından mahrûm ve ne kadar gazete muharriri varsa edebîyyâtca tahsîl ihtiyâcından vâreste ve maa-mâ-fih ashâb-ı tahsîlin fevkinde bulunmaga muktedir degildir.

Bu mütâleâta mebnî teşrîh-i ilel kavâidini erbâbına bırakarak yalnız milletimizin edebîyyâtına hizmet için emsâli hâvî bir mecelle tertîbini her dürlü teşebbüsâtın en mühimmi add eyledim.

EBÜZZİYA TEVFİK

Ebüzziya Tevfik (1849-1913). Yazar, gazeteci, matbaacı, mütercim, editör, kûfi hattat ve siyaset adamı olarak tanınmaktadır. Türk edebiyatı ve yayıncılık tarihinde oldukça özgün ve etkin bir yere sahip olan Ebüzziya Tevfik almanak, resimli sözlük, kadın dergisi, salname, antoloji, renkli kitap ve kartpostal alanlarında pek çok ilkleri adını yazdırmıştır. 'Ebüzziya' adı oğulları Ziya (1870-1894), Talha (1881-1921), Velid (1884-1945) ve torunu Ziyad (1991-1994) ile birlikte Türk basın tarihinde yaklaşık yüz yirmi yıllık bir geçmişe sahiptir. Ebüzziya Mehmet Tevfik Bey'in Yeni Osmanlılar arasında başlayan gazetecilik, yazarlık ve yayıncılık hayatı üç oğlu ve torunu aracılığıyla sürmüştür.

NÜMÛNE-İ EDEBİYYÂT-I OSMÂNİYYE

OSMANLI EDEBİYATI DÜZYAZI ANTOLOJİSİ

Nümûne-i Edebiyyât-ı Osmâniyye Türk edebiyatının ilk düzyazı antolojisi kabul edilir. Türk edebiyatında seçkin Osmanlı inşa (eşetık nesir) örneklerini derleyen Letâif-i İnşâ (1866), Nevâdirü'z-Zurefâ gibi düzyazı antolojileri yayımlanmış olmasına rağmen Nümûne-i Edebiyyât-ı Osmâniyye sözü edilen eserlerden hem yöntem hem de yazı seçkileri bakımından oldukça farklıdır. Yayımlandığı zaman Batı'nın Türkoloji dünyasında da ilgiyle karşılanmış ve değerlendirilmiş olan bu eserin hazırlanıp yayımlanmasında Namık Kemal'in Türkçenin seçkin eserlerinin derlendiği bir "müntehabât mecmûası" (antoloji) derlenip derslerde okutulması önerisi oldukça etken bir güç olmuştur. Nümûne-i Edebiyyât-ı Osmâniyye'nin tıpkıbasım ve çeviriyazısını sunduğumuz dördüncü baskısında sırasıyla Sinan Paşa, Fuzulî, Koçî Bey, Naîmâ, Nedîm, Kânî, Hakkı Paşa, Koca Sekbanbaşı, Mütercim Âsım, Âkîf Paşa, Reşid Paşa, Fuad Paşa, Edhem Pertev Paşa, Şinasi, Ziya Paşa, Sadullah Paşa ve Namık Kemal'in yazı seçkileri vardır. Sözü edilen bu Osmanlı edebiyatı düzyazı antolojisinde on yedi seçkin nâsirin seksen beş yazısı yer almaktadır.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Çağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

ISBN: 978-605-4635-12-2

9 786054 635122